

UTILIZAREA EFICIENTĂ A RESURSELOR ȘI ECONOMIA CIRCULARĂ

Modelele anterioare și cele actuale de utilizare a resurselor au condus la niveluri ridicate de poluare, la degradarea mediului și la epuizarea resurselor naturale. Politica UE în materie de deșeurii are o lungă istorie și s-a concentrat în mod tradițional pe gestionarea mai sustenabilă din punctul de vedere al mediului a deșeurilor. Foaia de parcurs către o Europa eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și pachetul privind economia circulară ar trebui să schimbe această tendință, transformând economia UE într-o economie sustenabilă până în 2050. Cele patru noi directive privind deșeurile din recentul pachet privind economia circulară introduc noi obiective de gestionare a deșeurilor în ceea ce privește prevenirea, reutilizarea, reciclarea și depozitarea.

TEMEIUL JURIDIC

Articolele 191-193 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

REALIZĂRI

Toate produsele au o bază naturală. Economia UE depinde într-o mare măsură de resursele naturale. Dacă se mențin modelele actuale, degradarea și epuizarea resurselor naturale vor continua, la fel și generarea de deșeurii. Consumul actual de resurse este de o asemenea amploare, încât pune în pericol șansele generațiilor viitoare – și ale țărilor în curs de dezvoltare – de a avea acces la partea care li se cuvine de resurse limitate. În prezent, se utilizează anual aproximativ 16 tone de resurse pe cap de locuitor în UE, din care 10 tone intră în stocuri materiale (infrastructură, locuințe, bunuri durabile) și 6 tone ies din circuitul economic ca deșeurii. Aproximativ o treime din deșeurile municipale sunt aruncate în depozitele de deșeurii și mai puțin de jumătate sunt reciclate sau transformate în compost, existând diferențe mari între statele membre. Utilizarea rațională a resurselor naturale a fost una dintre primele preocupări legate de mediu aflate la baza primelor tratate europene. Foaia de parcurs către o Europa eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor ([COM\(2011\)0571](#)) este una dintre inițiativele-cheie din cel de-al șaptelea program de acțiune pentru mediu (PAM). Unul dintre obiectivele principale îl constituie deblocarea potențialului economic al UE pentru o productivitate mai bună și cu resurse mai puține, în direcția unei economii circulare. În plus, recentul pachet privind economia circulară cuprinde măsuri care vor contribui la stimularea tranziției UE către o economie circulară prin creșterea nivelului

de reciclare și reutilizare, impulsionând, de asemenea, competitivitatea la nivel global, promovând o creștere economică sustenabilă și creând noi locuri de muncă.

A. Eficiența utilizării resurselor

Foaia de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor face parte din inițiativa emblematică privind utilizarea eficientă a resurselor din cadrul Strategiei Europa 2020. Foaia de parcurs încurajează trecerea la un model de dezvoltare sustenabilă, printr-o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon. Foaia de parcurs ține seama de progresele înregistrate în cadrul Strategiei tematice privind utilizarea sustenabilă a resurselor naturale din 2005 ([COM\(2005\)0670](#)) și al Strategiei de dezvoltare durabilă a UE și instituie un cadru pentru planificarea și implementarea unor noi acțiuni. De asemenea, definește modificările structurale și tehnologice necesare până în 2050, inclusiv obiectivele intermediare care trebuie atinse până în 2020. Propune modalități de a spori productivitatea resurselor și de a decupla creșterea economică de utilizarea resurselor și de impactul său asupra mediului.

B. Gestionarea și prevenirea generării deșeurilor

Directiva-cadru privind deșeurile ([2008/98/CE](#)) a venit în continuarea strategiei tematice privind prevenirea și reciclarea deșeurilor ([COM\(2005\)0666](#)), abrogând Directiva-cadru anterioară privind deșeurile (75/442/CEE codificată în 2006/12/CE), Directiva privind deșeurile periculoase (91/689/CEE) și Directiva privind eliminarea uleiurilor uzate (75/439/CEE). Directiva urmărea să reformeze și să simplifice politica UE prin introducerea unui nou cadru și prin stabilirea unor noi obiective, axându-se pe prevenire. De asemenea, stabilea concepte de bază și definiții în domeniul gestionării deșeurilor, inclusiv definiția deșeurilor, a reciclării și a valorificării.

Regulamentul anterior privind transferurile de deșeuri [([CE](#)) nr. 1013/2006] prevedea norme pentru transferurile de deșeuri atât în cadrul UE, cât și între țări din UE și țări din afara acesteia, cu scopul specific al îmbunătățirii protecției mediului. Acest regulament acoperea practic transferul tuturor tipurilor de deșeuri (cu excepția materialelor radioactive) prin transport rutier, feroviar, maritim și aerian. Erau interzise mai ales exporturile de deșeuri periculoase în țările din afara OCDE și exporturile de deșeuri spre eliminare în afara UE/Asociației Europene a Liberului Schimb. Cu toate acestea, transferurile ilegale de deșeuri reprezintă în continuare o problemă gravă; noul Regulament [([UE](#)) nr. 660/2014] de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1013/2006 urmărește, astfel, să asigure o punere în aplicare mai uniformă a Directivei privind transferurile de deșeuri. Regulamentul a consolidat cerințele privind inspecțiile din legislația existentă și a introdus prevederi mai stricte privind inspecțiile și planificarea la nivel național.

C. Legislația specifică producției și fluxului de deșeuri

Scopul Directivei [2000/53/CE](#) era de a reduce deșeurile provenite de la vehiculele scoase din uz și de la componentele acestora, de exemplu prin creșterea ratei de reutilizare și valorificare la 95 % până în 2015 și a ratei de reutilizare și reciclare la cel puțin 85 %. Directiva încuraja, de asemenea, producătorii și importatorii să limiteze utilizarea substanțelor periculoase și să dezvolte integrarea materialelor reciclate. Un raport privind implementarea ([COM\(2009\)0635](#)) arăta că asigurarea respectării

Directivei privind vehiculele scoase din uz a fost problematică în multe state membre din cauza diferențelor dintre numărul de mașini radiate și numărul vehiculelor scoase din uz înregistrate, precum și din cauza exporturilor ilegale către țările în curs de dezvoltare.

Regulamentul privind reciclarea navelor [(UE) nr. 1257/2013] a intrat în vigoare la 30 decembrie 2013. Obiectivul său principal era de a preveni, a reduce și a elimina accidentele, rănirea și alte efecte negative asupra sănătății umane și asupra mediului ce rezultă din reciclarea și tratarea navelor din UE, mai ales pentru a asigura faptul că deșeurile periculoase ce rezultă din reciclarea navelor fac obiectul unei gestionări raționale din punct de vedere ecologic. Regulamentul prevedea o serie de cerințe pentru navele din UE, pentru proprietarii de nave din UE, pentru centrele de reciclare ce intenționează să recicleze nave din UE și pentru autoritățile sau administrațiile competente.

Directiva 2002/96/CE, astfel cum a fost modificată prin [Directiva 2008/34/CE](#), viza protejarea solului, a apei și a aerului, prin îmbunătățirea și reducerea eliminării deșeurilor de echipamente electrice și electronice (DEEE). Directiva 2002/95/CE privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice, adoptată în paralel cu Directiva DEEE, viza protejarea mediului înconjurător și a sănătății umane prin restricționarea utilizării plumbului, mercurului, cadmiului, cromului și substanțelor ignifuge bromurate în astfel de echipamente. Punerea în aplicare în statele membre a Directivei DEEE și a celei privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice s-a dovedit a fi dificilă, doar o treime din toate deșeurile electrice și electronice fiind colectate și tratate corect. Prin urmare, în urma unui proces legislativ de durată, în 2012 au fost adoptate Directivele reformate DEEE ([2012/19/UE](#)) și privind restricțiile de utilizare a anumitor substanțe periculoase în echipamentele electrice și electronice ([2012/18/UE](#)). Cele două directive impuneau statelor membre să crească cantitatea de deșeuri electronice colectate și să le permită consumatorilor să returneze echipamentele la orice magazin care vinde produse electronice, fără a fi obligați să cumpere produse noi.

Directiva 2006/66/CE privind bateriile și acumulatorii și deșeurile de baterii și acumulatori urmărea îmbunătățirea gestionării deșeurilor și a performanței de mediu a unor astfel de produse prin stabilirea unor norme referitoare la colectarea, reciclarea, tratarea și eliminarea lor. De asemenea, Directiva stabilea valori-limită pentru anumite substanțe periculoase (în special mercur și cadmiu) care intră în componența bateriilor și a acumulatorilor. Directiva 2013/56/CE de modificare a eliminat derogarea pentru bateriile de tip pastilă cu conținut de mercur de maxim 2 % din greutate.

În conformitate cu Directiva 96/29/Euratom privind deșeurile și substanțele radioactive, fiecare stat membru trebuie să prevadă obligativitatea raportării activităților care implică un pericol ce decurge din radiații ionizante. Transporturile de deșeuri radioactive sunt reglementate de Regulamentul (Euratom) nr. 1493/93 al Consiliului și de [Directiva 2006/117/Euratom a Consiliului](#).

[Directiva 94/62/CE](#) viza toate ambalajele introduse pe piața UE și toate deșeurile de ambalaje, fie că sunt utilizate, fie că provin din industrie, comerț, birouri, magazine, servicii, gospodării sau din orice alt domeniu. Directiva 2004/12/CE de modificare

stabilea criterii și oferea clarificări privind definiția noțiunii de „ambalaj”. În plus, Directiva [\(UE\) 2015/720](#) din 29 aprilie 2015 a modificat Directiva 94/62/CE în ceea ce privește reducerea consumului de pungile de transport din plastic subțire, care deseori nu intră în fluxurile de gestionare a deșeurilor și se acumulează în mediu, în special sub formă de deșeurii marine. Directiva își propune să reducă drastic consumul de pungile de plastic subțire, concentrându-se pe toate pungile de transport din plastic cu o grosime mai mică de 50 de microni. Pungile foarte subțiri (de mai puțin de 15 microni) și folosite pentru ambalarea produselor alimentare în vrac (de exemplu, fructe, legume, pește) pot fi exceptate dacă acest lucru contribuie la prevenirea risipei de alimente.

Directiva privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive (Directiva privind deșeurile miniere [2006/21/CE](#)) urmărește să răspundă importanțelor riscuri de mediu și de sănătate asociate cu volumul și potențialul de poluare al deșeurilor provenite din activitățile extractive actuale sau din trecut.

D. Tratarea și eliminarea deșeurilor

Punerea progresivă în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale (91/271/CEE) în toate statele membre a condus la o creștere a cantităților de nămoluri de epurare care trebuie evacuate.

Directiva 96/59/CE privind eliminarea bifenililor policlorurați și a terfenililor policlorurați (PCB/TPC) viza apropierea legislațiilor statelor membre privind eliminarea controlată a PCB și a PCT, decontaminarea sau eliminarea echipamentelor care conțin PCB și/sau eliminarea de PCB utilizați în vederea eliminării complete a acestora. În plus, Regulamentul (CE) nr. 850/2004 privind poluanții organici persistenti acoperea și PCB.

Directiva [1999/31/CE](#) privind depozitele de deșeurii urmărește să prevină sau să reducă efectele negative pe care le are depozitarea deșeurilor asupra mediului, în special asupra apelor de suprafață, apelor subterane, solului și aerului, precum și asupra sănătății umane. Punerea în aplicare a rămas nesatisfăcătoare, deoarece nu toate dispozițiile au fost transpuse în toate statele membre și există în continuare un număr ridicat de depozite de deșeurii ilegale.

Directiva 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor viza prevenirea sau reducerea cât mai mult posibil a poluării aerului, apei și solului cauzate de incinerarea sau co-incinerarea deșeurilor. Din noiembrie 2010, această directivă a fost abrogată prin Directiva 2010/75/UE privind emisiile industriale și Directivele conexe.

E. Noul pachet privind economia circulară

În decembrie 2015, Comisia a prezentat un plan de acțiune privind economia circulară și patru propuneri legislative de modificare a următoarelor acte juridice: (a) Directiva-cadru privind deșeurii, (b) Directiva privind depozitele de deșeurii, (c) Directiva privind ambalajele și deșeurii de ambalaje și (d) Directiva privind vehiculele scoase din uz, Directiva privind bateriile și acumulatorii și deșeurii de baterii și acumulatorii și Directiva privind deșeurii de echipamente electrice și electronice (DEEE). Unele dintre aceste propuneri au fost determinate de obligațiile legale de revizuire a obiectivelor privind gestionarea deșeurilor. Directiva-cadru privind deșeurii prevedea obligația Comisiei de a lua următoarele măsuri înainte de sfârșitul anului 2014: revizuirea obiectivelor pentru 2020 privind reutilizarea și reciclarea deșeurilor menajere și privind

deșeurile din construcții și demolări, stabilirea de obiective de prevenire a producerii deșeurilor pentru 2020 și evaluarea unei serii de măsuri, inclusiv a unor scheme de răspundere extinsă a producătorilor. Directiva privind depozitele de deșeurii prevedea obligația Comisiei de a revizui obiectivele stabilite în aceasta până în iulie 2014, iar Directiva privind ambalajele până la sfârșitul anului 2012.

Adoptate în mai 2018 în urma negocierilor interinstituționale dintre Parlament și Consiliu, cele patru directive [[\(UE\) 2018/849](#), [\(UE\) 2018/850](#), [\(UE\) 2018/851](#) și [\(UE\) 2018/852](#)] includeau următoarele elemente principale:

- un obiectiv comun la nivelul UE de reciclare a 65 % din deșeurile municipale până în 2035 (55 % până în 2025 și 60 % până în 2030);
- un obiectiv comun la nivelul UE de reciclare a 70 % din deșeurile de ambalaje până în 2030;
- un obiectiv obligatoriu de reducere a depozitării deșeurilor până la maximum 10 % din deșeurile municipale până în 2035;
- o interdicție de depozitare a deșeurilor colectate separat, prin care se impune colectarea separată a deșeurilor biologice până în 2023 și a textilelor și a deșeurilor periculoase din gospodării până în 2025;
- promovarea unor instrumente economice de descurajare a depozitării deșeurilor;
- definiții simplificate și îmbunătățite și metode armonizate de calculare a ratelor de reciclare la nivelul UE;
- măsuri concrete de promovare a reutilizării și de stimulare a simbiozei industriale - transformarea unui subprodus al unei industrii în materie primă pentru o altă industrie;
- scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru ca aceștia să introducă pe piață produse mai ecologice și să sprijine sistemele de valorificare și de reciclare (pentru ambalaje, baterii, echipamente electrice și electronice și vehicule scoase din uz, de exemplu).

F. Materialele plastice în economia circulară

La 16 ianuarie 2018, Comisia a publicat o comunicare care definește o strategie privind materialele plastice într-o economie circulară. Strategia identifică principalele provocări, inclusiv ratele scăzute de reutilizare și reciclare a deșeurilor din plastic, emisiile de gaze cu efect de seră asociate producției și incinerării materialelor plastice și prezența deșeurilor din plastic în oceane. Comisia propune ca toate ambalajele din plastic să fie proiectate pentru a fi reciclabile sau reutilizabile până în 2030. În vederea atingerii acestui obiectiv, strategia prezintă o gamă largă de măsuri care se axează pe patru domenii: (1) îmbunătățirea aspectelor economice și a calității reciclării materialelor plastice, (2) reducerea aruncării deșeurilor din plastic pe domeniul public, (3) stimularea investițiilor și a inovării în lanțul valoric al materialelor plastice și (4) valorificarea acțiunii la nivel mondial.

Ca parte a Strategiei privind materialele plastice de combatere prin măsuri legislative a deșeurilor din plastic care produc risipă și sunt dăunătoare și ca urmare a unei

propuneri a Comisiei din 28 mai 2018, Consiliul și Parlamentul au ajuns la 19 decembrie 2018 la un acord provizoriu vizând reducerea poluării cu materiale plastice prin stabilirea unor noi restricții severe privind anumite produse din plastic de unică folosință. Printre produsele care vor fi interzise în UE se numără tacâmurile de plastic (furculițe, cuțițe, linguri și bețișoare), farfuriile și paiele din plastic, recipientele pentru alimente și băuturi din polistiren expandat și bețișoarele din plastic pentru urechi. Începând din 2025, un obiectiv obligatoriu pentru statele membre va fi ca toate sticlele de băuturi de tip PET să conțină cel puțin 25 % plastic reciclat. Până în 2030, toate sticlele din plastic vor trebui să conțină cel puțin 30 % material reciclat.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Parlamentul a solicitat în repetate rânduri o nouă agendă pentru creștere europeană în viitor, care să aibă în centru eficiența utilizării resurselor și care ar necesita anumite schimbări radicale ale modelelor noastre de producție și de consum. Conceptul ciclului de viață complet ar trebui să îmbunătățească utilizarea materialelor secundare și să creeze stimulentele economice potrivite pentru evitarea creării de deșeurii și pentru reutilizarea acestora.

În calitate de colegiutor, Parlamentul a dezbătut pachetul privind economia circulară în cadrul Comisiei pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară (ENVI), depunând 2 000 de amendamente. Poziția Parlamentului a fost adoptată în Comisia ENVI la 24 ianuarie 2017 și, fără modificări majore, în plen la 14 martie 2017 cu o largă majoritate. În urma negocierilor interinstituționale, Parlamentul și Consiliul au ajuns la 18 decembrie 2017 la un acord provizoriu cu privire la toate cele patru propuneri legislative. Textele convenite au fost adoptate de Parlament în sesiunea plenară din aprilie 2018.

Ca urmare a strategiei Comisiei pentru materialele plastice într-o economie circulară din ianuarie 2018, Parlamentul a adoptat o rezoluție cu privire la această strategie în sesiunea sa plenară din septembrie 2018. În această rezoluție, Comisia este îndemnată, printre altele, să ia în calcul introducerea unor cerințe privind conținutul minim reciclat pentru anumite produse din plastic introduse pe piața UE. Rezoluția pledează pentru crearea unei veritabile piețe unice pentru materialele plastice reciclate, propune măsuri pentru combaterea deșeurilor marine și solicită interzicerea folosirii microplasticului în produsele cosmetice și de curățat până în 2020.

Georgios Amanatidis

11/2019

